

ת"פ 6289/12/16 - מדינת ישראל נגד משה בן דוד חברה לבניה בע"מ, משה בן דוד

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ת"פ 6289-12-16 ישראל נ' משה בן דוד חברה לבניה בע"מ ואח'

בפני
כבוד השופטת דניה דרורי
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. משה בן דוד חברה לבניה בע"מ
2. משה בן דוד

הנאשמים

גזר דין

1. הנאשמת 1, חברה בע"מ העוסקת בביצוע עבודות בניה (להלן - **הנאשמת**), ביצעה בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום בנייה של בניין לשדרוג לפי תמ"א 38 ברחוב איינשטיין 96 בחיפה (להלן - **האתר** או **אתר הבנייה**).

הנאשם 2, מר משה בן דוד (להלן - **הנאשם**), היה בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום הבעלים והמנהל הרשום של הנאשמת.

בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום, מר מזאריב עדנאן ת"ז ..., עבד כפועל אצל הנאשמת באתר הבנייה (להלן - **העובד/ הנפגע**).

ביום 28.10.14 או סמוך לכך, עת שהה העובד בקומת הקרקע באתר הבנייה, נפל חפץ על ראשו וגרם לו לשברים בגולגולת. העובד פונה לבית החולים כשהוא מחוסר הכרה (להלן - **התאונה**).

ביום 30.10.14 או בסמוך לכך הגיעו מפקחי עבודה ממינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה לאתר הבנייה לצורך בירור מקרה התאונה ולחקירתה ובעקבות כך הוגש כתב האישום כנגד הנאשמים.

2. בהכרעת הדין מיום 23.9.18 הוריתי על זיכוי הנאשמים מהעבירה המיוחסת להם בכתב האישום בדבר אי מסירת מידע עדכני לעובדים בדבר הסיכונים במקום, עבירה על הוראות תקנה 2 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט-1999 (להלן - **תקנות הדרכת עובדים**). הנאשמים הורשעו בעבירות **של אי ניהול פנקס הדרכה ואי מתן הדרכה לעובד במקום העבודה**, עבירות על תקנות 6 ו-10(א) לתקנות הדרכת עובדים.

עמוד 1

3. ביום 18.11.18 טענו הצדדים לעונש.

טיעוני הצדדים בעניין העונש

4. בטיעוניה עמדה המאשימה על הערכים המוגנים בהתייחס לעבירות בהם הורשעו הנאשמים. לטענת המאשימה יש להתחשב בתכליתם של דיני הבטיחות לספק סביבת עבודה בטוחה ולשמור על חייו ושלמות גופו של מי שנמצא באתר, כמו גם לצמצם את ההשלכות הכלכליות של תאונות עבודה.

לעניין מתחם הענישה הפנתה המאשימה לגזר הדין שניתן בת"פ (אזורי ת"א) 57761-02-14 **מדינת ישראל - אפריר יוזמה והשקעות בע"מ** (17.11.16). לטענתה, מקום בו לא אירעה תאונה יש לקבוע מתחם ענישה שנע בין 35%-50% מהקנס המרבי העומד על סך של 14,400 ₪ בצד כל אחת מהעבירות. מכיוון שבמקרה הנדון כאן נפגע עובד באתר נטען כי יש לקבוע את מתחם הענישה לכל הפחות כפי שנקבע לאחרונה בע"פ (ארצי) 53735-06-16 **חיים גרינברג נ' מדינת ישראל** (14.9.18). המאשימה ביקשה כי בית הדין יגזור על הנאשמים קנס בהתאם למתחם ענישה הנע בין 70%-90% מהקנס המקסימלי העומד על סך של 28,800 לכל אחד מהנאשמים בגין שתי העבירות בהן הורשעו.

בנוסף עותרת המאשימה שכל אחד מהנאשמים יחתום על התחייבות להימנע מביצוע העבירה למשך 3 שנים בגובה הקנס המרבי הקבוע לצד העבירות. ביחס לנאשם 2 עותרת המאשימה כי בנוסף להשתתף קנס כספי והתחייבות, יוטל מאסר במקרה והקנס לא ישולם או ההתחייבות לא תיחתם.

אין מחלוקת כי לנאשמים אין הרשעות קודמות בתחום הבטיחות ובכל הנוגע לעבירות שבתחום טיפולה של המאשימה.

5. הנאשמים טענו כי אין להתחשב בעניין התאונה בקביעת מתחם הענישה. בעניין זה נטען כי שמירה על הערכים המוגנים הנוגעים לשלמות חייהם וגופם של העובדים באתר היתה אמורה להתבטא בחקירה מקיפה של נסיבות התאונה, מה שלא נעשה בנסיבות העניין. הנאשמים הדגישו כי לא הוגש נגד כתב אישום המייחס להם עבירות לעצם גרימת התאונה ועל כן אין להחמיר בעונשם, משאירוע התאונה כלל לא נחקר. מהעבירה היחידה שאותה ניתן לקשור לאירוע התאונה, זו הנוגעת לאי מסירת מידע עדכני אודות הסיכונים בסביבת העבודה, זוכו הנאשמים במסגרת הכרעת הדין.

עוד נטען כי העבירות בהן הורשעו הנאשמים לבסוף הן עבירות טכניות במהותן שלגביהם יש לקבוע את מתחם הענישה על 25% עד 50% מהקנס המרבי, כפי שנקבע בת"פ 19432-07-15 **מדינת ישראל נ' עדן לבונה - בין השקעות ויזום (2000) בע"מ ואח'** (12.1.17).

באשר לנסיבותיהם האישיות, נטען כי יש להתחשב בכך שהנאשמת 1 היא חברה קבלנית הפועלת למעלה מ-40 שנה בתחום הבניה, בנתה עד היום למעלה מ-80 בתי מגורים ואין כנגדה, או כנגד הנאשם 2, בן 76 שנים כיום, הרשעות קודמות על חוקי הבטיחות בעבודה.

6. הנאשם 2 ביקש להתחשב בהיעדר עבר פלילי בתחום הבטיחות בעבודה והדגיש כי במשך 40 שנות פעילות בתחום הבניה לא הוגש כתב אישום, וכי הנאשמת 1 מקפידה על קיום הוראות דיני הבטיחות בעבודה. הנאשם 2 הסביר עוד כי המניע להגשת כתב האישום הוא פניות למאשימה על רקע תביעה אזרחית המתנהלת בנוגע לאירוע התאונה. לבסוף ציין הנאשם 2 כי הוא לוקח אחריות על מעשיו ומבין כי אסור שיקרה מה שקרה באתר.

דין והכרעה

7. הנאשמים הורשעו בענייננו בשתי עבירות בניגוד לתקנות הדרכת עובדים - אי ניהול פנקס הדרכה ואי הדרכת עובדים.

8. במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין תשל"ז - 1977, (להלן - **חוק העונשין**), הוגדרו שלבי גזירת העונש, כפי שסוכם בע"פ 8641/12 **מוחמד סעד נ' מדינת ישראל** (5.8.13):

"בשלב הראשון - המקדמי, נדרש בית המשפט לבדוק האם הנאשם שלפניו הורשע בכמה עבירות, להבדיל מהרשעה בעבירה יחידה. במידה ומדובר בכמה עבירות, על בית המשפט לקבוע האם הן מהוות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים. אם מדובר באירוע אחד, ימשיך בית המשפט 'כרגיל', אל שני השלבים הבאים (קרי, יקבע מתחם ענישה לאירוע כולו ויגזור עונש כולל לכל העבירות הקשורות לאותו אירוע (סעיף 40 יג(א) לחוק העונשין)). לעומת זאת, במידה ובית המשפט מצא כי בעבירות שבהן הורשע הנאשם מדובר בכמה אירועים, יקבע עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן יוכל לגזור עונש נפרד לכל אירוע (בד בבד עם קביעה האם ירצו העונשים בחופף או במצטבר), או עונש כולל לאירועים כולם (סעיף 40 יג(ב) לחוק העונשין); בעקבות המסקנה שהתקבלה בשלב הראשון ימשיך בית המשפט לשני השלבים הבאים: **בשלב השני קובע בית המשפט מתחם ענישה ראוי בהתחשב בעבירה ובנסיבות הקשורות בביצועה; ובשלב השלישי נבחנות הנסיבות שאינן קשורות לעבירה, ובהתחשב בהן גוזר בית המשפט על הנאשם עונש המצוי במתחם הענישה שנקבע בשלב השני (אלא אם מתקיים אחד משני חריגים שיפורטו להלן)."**

9. **השלב הראשון - האם מדובר באירוע אחד:** סעיף 40 יג לחוק העונשין קובע כי ככל שהנאשם הורשע בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, אולם כשהנאשם מורשע במספר עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד.

בעניינו יש לקבוע כי העבירות בהן הורשעו הנאשמים מהוות משום אירוע אחד. מדובר בעבירות שבוצעו באותה תקופה על ידי אותה המעסיקה, ואשר מתקיים ביניהם קשר הדוק ובל ינתק. לעיתים ביצוע העבירה הנוגעת לאי ניהול פנקס הדרכה תתמוך בהוכחת ביצועה של העבירה הנוגעת לאי העברת הדרכה לעובדים. בנסיבות אלו, קביעת מתחם ענישה הולם לכל עבירה בנפרד תהיה מלאכותית. לאור זאת, יש לראות בביצוע העבירות אירוע אחד בגינו יש לקבוע מתחם ענישה כולל אחד.

10. השלב שני - קביעת מתחם הענישה : בביעת מתחם הענישה יש ליתן משקל לערך החברתי שנפגע מביצוע העבירות על ידי הנאשמים, מידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה וכן בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (ס' 40ג(א) לחוק העונשין).

אשר לערך החברתי המוגן ומידת הפגיעה בו, מדובר בעבירות מכוח חוק ארגון הפיקוח על עובדים, ותקנות הדרכת עובדים - המהוות חלק מדיני הבטיחות בעבודה, שנועדו לשמור ולהגן על חייהם ושלמות גופם של עובדים במקום העבודה ולספק סביבת עבודה בטוחה (ע"א 7130/01 סולל בונה בניין ותשתית בע"מ נ' תנעמי, פ"ד נח (1)1). אי ביצוע הדרכה בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם עלולה להעמיד את העובדים באתר בסכנה ומכאן שמדובר בעבירה הפוגעת בערך חברתי בעל חשיבות מהמעלה הראשונה.

בענייננו, לא נטען וממילא לא הוכח כי אירוע התאונה נגרם או קשור בהתנהלותם של הנאשמים, כפי שפורט בהרחבה בהכרעת הדין. אין בכך כדי בלבד כדי לאיין את הפגיעה בערך החברתי המוגן, שכן יש בעצם יצירת הסיכון או היעדר פעולה לצמצומו על דרך של הדרכת עובדים כדי לפגוע בערך החברתי המוגן.

אשר למדיניות הענישה הנהוגה - בהתאם להוראות תקנה 15 לתקנות הדרכת עובדים וסעיף 61(א)(1) לחוק, העונש המרבי בגין עבירה על הוראות תקנות הדרכת עובדים עומד על מאסר בן שישה חודשים או קנס בסך 14,400 ₪. אין חובה להשית עונש מאסר והמאשימה לא עתרה להטלת עונש כזה על הנאשם.

בע"פ (ארצי) 53735-06-16 חיים גרינברג נ' מדינת ישראל (14.9.18) (להלן - עניין גרינברג) סקר בית הדין הארצי את מתחמי הענישה שנקבעו לעבירות בתחום הבטיחות בעבודה בפסיקותיהם של בתי הדין וקבע כך:

"אשר למדיניות הענישה הנהוגה נציין כי בפסיקת בית הדין הארצי נדונו מקרים לא רבים של עבירות מתחום הבטיחות בעבודה, ורובם מהשנים הראשונות שלאחר הקמתו. בעניין החברה לבניין אושר קנס בשיעור 50% מהקנס המירבי. בדב"ע (ארצי) לא/21-8 מדינת ישראל - אהרון וייס, פד"ע ג 151 (1971) נפסק קנס בשיעור 40% מהקנס המירבי. בעניין החברה לחקלאות הוטל קנס בשיעור כ- 35% מהקנס המירבי (אך זאת בין היתר בהתחשב בגובה הקנס שביקשה המאשימה בבית הדין האזורי). בדב"ע (ארצי) לא/8-17 גלחא (1960) בע"מ - מדינת ישראל, פד"ע ג 19 (1971) נפסקו קנסות של כמחצית מהקנס המירבי. בעניין שמיר נפסק קנס בשיעור קרוב ל- 50% מהקנס המירבי. בדב"ע (ארצי) נז/3-8 מדינת ישראל - קיבוץ יחיעם, פד"ע לא 203 (1998) נפסק קנס בשיעור 35% מהקנס המירבי. רשימה זו אינה מלאה ומובן שיש לקחת בחשבון גם את מהות העבירות בהן הורשעו הנאשמים בכל אחד מהמקרים, ואת נסיבות המקרים בכללותן.

בפסקי דין אזוריים נקבע כי הטווח הראוי הוא בין 30% ל- 50% מגובה הקנס המירבי (ראו למשל את ת"פ (אזורי ת"א) 57761-02-14 מדינת ישראל - אפרידר יוזמה והשקעות בע"מ [פורסם בנבו] (17.11.16) - אך זאת בעבירה שהודגש כי אינה יוצרת סכנה ברורה ומיידית לשלום העובדים) או בין 35% ל- 55% מגובה הקנס המירבי (ת"פ (אזורי חי') 47159-01-15 מדינת ישראל - ריאד אסמעיל

ברבור (9.6.17)). בעניין רזפול הדגיש בית הדין, מפי השופטת (כתוארה אז) ורדה וירט-ליבנה, כי **"תפקידו של בית הדין לעבודה להרתיע מעבידים מאי קיום ההוראות שבפקודת הבטיחות בעבודה בדקדקנות ואף לילך על הצד המחמיר"**. בעניין החברה לבניין אף צוין כי **"הקנס הראוי הוא לפחות מחצית הקנס המרבי"**.

נציין כי בעניין גרינברג, הורשע המערער בביצוע עבירות שונות מתחום הבטיחות בעבודה, והן: אי גידור לבטח לפי סעיפים 37(2), 37(3) ו-44 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל - 1970; ביצוע עבודות תחזוקה ללא ניתוק ממקור אנרגיה חשמלית לפי סעיף 9(א) לתקנות הבטיחות בעבודה (חשמל), התש"ן - 1990; ואי מסירת מידע והדרכה לפי סעיפים 2, 3, 7(א) ו-10(א) ו-10(ב) לתקנות הדרכת עובדים. שם נקבע כי מתחם הענישה הראוי עומד על הטווח שבין 45% ל-75% מהקנס המירבי, כך שהוטל על המערער קנס בסך 45,000 ₪.

אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות (סעיף 40ט' לחוק העונשין), נדגיש כי בעניין גרינברג נפגעה עובדת קטינה בת 17 באורח קשה כשרגלה נקטעה בתאונת העבודה. באותו עניין נקבע כי העונש הוטל בגין עבירות מתחום הבטיחות בגין עצם הסיכון ולא בגין הפגיעה בפועל, אלא שלא ניתן להתעלם מעצם הפגיעה הקשה של העובדת במקום.

בעניינו, בסמוך למועד הביקורת נושא ההליך נפגע עובד בראשו באתר. בהכרעת הדין נקבע (סעיף 17) כי מדובר בעובד שלא זכה להדרכה עם תחילת העסקתו. עם זאת, כפי שהודגש בהכרעת הדין, נסיבות התאונה בה נפגע העובד לא נחקרו ונותרו עמומות לאחר שהרשויות המתאימות לא פעלו למיצוי נסיבות החקירה ואף לא חקרו את מנהל העבודה. מכאן שבענינו לא ניתן בהכרח לזקוף את אירוע התאונה באופן ישיר לחובתם של הנאשמים. גם לעניין האכיפה החלקית (אשר למרות בקשת הנאשמים לא הובילה לביטול כתב האישום) יש השלכה על העונש (ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל, פס' 48 ו-55 לחוות דעתה של השופטת ברק-ארז (1.3.2017)).

בהתחשב במכלול השיקולים כמפורט לעיל, מהות העבירות בהן הורשעו הנאשמים וכלל הנסיבות, אני סבורה כי יש לאמץ את מתחם הענישה כפי שנקבע בעניין גרינברג, ולהעמיד את מתחם הענישה בביצוע העבירות שלפנינו על הטווח שבין 45% ל-75% מהקנס המירבי (קנס מרבי לשתי העבירות 28,800), היינו בין סך 12,960 ₪ לסך 21,600 ₪.

11. **בשלב השלישי** יש לגזור את העונש המתאים על הנאשמים בתוך מתחם הענישה ההולם שנקבע לעיל, ובהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40יא לחוק העונשין). בהתאם להוראת סעיף 40ג'(ב) לחוק העונשין ניתן לחרוג ממתחם הענישה לקולא או לחומרא "בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיפים 40ד ו-40ה".

בעניינו, ניתן לזקוף לזכותם של הנאשמים העדר עברם פלילי בתחום דיני הבטיחות לאחר 40 שנות פעילות בתחום הבניה. בנוסף, בנסיבות המקרה יש לשקול לקולא בענינם של הנאשמים את התנהלותן של הרשויות והיעדר מיצוי של החקירה בעניין נסיבות התאונה, מה שהוביל ככל הנראה לאכיפה חלקית. לקולא יש לשקול

עוד את נטילת האחריות מצידו של הנאשם 2.

12. לאור כל האמור והמפורט לעיל, מצאתי כי יש להשית על כל אחד מהנאשמים קנסות כספיים כמפורט להלן:

א. אני משיתה על הנאשמת 1 קנס כספי בסך 14,400 (50% מהקנס המרבי בגין שתי העבירות). קנס זה ישולם על ידי הנאשמת 1 עד ולא יאוחר מיום 1.1.2019. הנאשמת 1 תחתום על התחייבות, כאמור בסעיף 72 לחוק העונשין, להימנע במשך שלוש שנים מביצוע העבירות בהן הורשעה. גובה ההתחייבות יהיה 14,400 ₪. הנאשמת 1 תחתום על התחייבות זו, באמצעות נציג מטעמה, במזכירות בית הדין עד יום 1.1.2019.

ב. אני משיתה על הנאשם 2 קנס כספי בסך 12,960 ₪, שישולם עד ולא יאוחר מיום 1.1.2019. הנאשם 2 יחתום על התחייבות להימנע במשך שלוש שנים מביצוע עבירות בהן הורשע. גובה ההתחייבות יהיה 14,400 ש"ח. הנאשם 1 יחתום על התחייבות זו במזכירות בית הדין עד יום 1.1.2019 שאם לא כן ניתן יהיה לעצרו ולהביאו בפני שופט לשם מתן התחייבות זו.

13. לצדדים מוקנית, תוך 45 ימים מעת שיומצא להם גזר דין זה, זכות לערער על פסק הדין בפני בית הדין הארצי לעבודה בירושלים.

ניתן היום, י"ב כסלו תשע"ט, 20 נובמבר 2018, בהעדר הצדדים.